

CICERÓ TRADUÏT PER DOS GIRONINS

Mariàngela Vilallonga

Així com Carles Riba afirmava que per a ell *traduir és obeir*, la catedràtica de llatí de l'Institut de Batxillerat Vicens Vives de Girona, Dolors Condom, assegura que el mot que més li agrada per a definir amb precisió el que significa *traduir* és precisament *triar*. Això és el que tant la mateixa Dolors Condom, com Joan Manuel del Pozo, professor de filosofia al Col·legi Universitari de Girona, han fet amb una correcció i una escrupolositat admirables en les seves traduccions ciceronianes aparegudes durant aquest curs 1988-89 a la Fundació Bernat Metge.

El volum dotzè dels *Discursos* de Ciceró, format per la *Defensa de Publi Sullà* i la *Defensa de Luci Flac* ha estat preparat per Dolors Condom. Constitueix el volum 255 de la col·lecció catalana de clàssics llatins i grecs instituïda per Francesc Cambó l'any 1923. L'anterior, el número 254, és el primer volum d'una obra filosòfica de Ciceró, *La naturalesa dels déus*, que ha estat a cura de Joan Manuel del Pozo.

El fet que apareguin dues obres de Ciceró en un espai tan breu de temps no ens ha de sorprendre excessivament, si tenim present la gran extensió de la producció ciceroniana i al mateix temps la, en proporció, poca atenció que li ha dedicat la Fundació Bernat Metge, atès que des de l'any 1974 no havia publicat absolutament res del gran orador romà i que de la trentena llarga d'obres que va escriure aquest autor, entre discursos i tractats, només la meitat

havien estat traduïts al català des dels inicis de la Fundació. Tampoc no ens ha de sorprendre que siguin precisament dos professors de les terres gironines els que hagin traduït, anotat i estudiat aquestes obres llatines si recordem la tradició i acceptació que els estudis clàssics han tingut de sempre en les nostres comarques, tot i que la Universitat gironina des de fa ja massa anys no correspon amb un primer cycle complet de llengües clàssiques a mantenir aquesta tradició.

Ens plau molt, doncs, saludar novament després de quinze anys, la represa de la tasca de traduir Ciceró per part de la Fundació Bernat Metge i ens plau més encara de veure que ha estat de la mà de dos gironins que aquestes obres de Ciceró han arribat a la llengua catalana.

Maria Angels Anglada, escriptora i també estudiosa dels clàssics, en la presentació que el passat mes de juny va fer al Casino Menestral de Figueres dels dos volums ciceronians, en una vetllada en la qual s'ajuntaren la rigorositat científica amb la calidesa humana, va destacar els trets més característics del treball d'ambdós traductors: de la traducció que ens ha donat del Pozo del primer llibre de *La naturalesa dels déus* va ressaltar la seva fidelitat a l'original, la seva expressivitat i l'encadenament lògic i ben travat de les seves frases, i no va poder deixar d'observar la identificació del traductor amb el ben conegut estil ciceronià; de la traducció dels dos discursos que ha dut a terme Dolors

Condom en va remarcar l'exuberant riquesa de vocabulari i l'extraordinària facilitat de la traductora per a canviar el registre del llenguatge amb la mateixa flexibilitat que ho fa Ciceró quan s'escola d'un llenguatge elevat a un altre de col·loquial o fins i tot poètic.

La justesa dels mots de Maria Angels Anglada reflecteix perfectament allò més destacable de les obres que ens han ocupat en aquest comentari i eximeix l'autora d'aquestes línies d'intentar valoracions que no podrien resultar més encertades. «Temo, però, que endut per l'interès, no m'hagi allargat massa; però és que era difícil d'abandonar, tot just començat, un tema de tant contingut i tan destacat; encara que no em pertocava tant d'ésser expositor com oient», són mots de *La naturalesa dels déus*, I, 20, 56 que subscriu qui només ha apuntat un tema que mereix ser tractat més llargament.